

Ár 2011, föstudaginn 11. mars, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Áslaug Árnadóttir, formaður, Geir Arnar Marelsson, Jóhann Tómas Sigurðsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 44/2010**:

M, N, O, P og Q
gegn
Fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, N, O, P og Q, hér eftir nefndir sóknaraðilar, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 27. desember 2010 með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 22. desember 2010. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 27. desember 2010, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust þann 26. janúar 2011. Var bréfið sent lögmanni sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 8. febrúar 2011, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust þann 15. febrúar 2011.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 11. mars 2011.

II.

Málsatvik.

Sóknaraðilar voru hluthafar félagsins A, en félagið var úrskurðað gjaldþrota þann 25. janúar 2010.

Snýst málið um viðskiptasamning um framkvæmdalán sem gerður var milli gamla F, sem banka, og A, sem lántaka, þann 24. maí 2005. Samkvæmt samningnum veitti bankinn lántaka rekstrarfjármögnun í formi reikningslánalínu að fjárhæð allt að 1.130.000.000 kr. að uppfylltum ákveðnum skilyrðum sem tilgreind voru í viðskiptasamningi aðila. Fólst lánsheimildin í því að bankinn skyldi hafa til reiðu fyrir lántaka reikningslánalínu að fjárhæð 1.130.000.000 kr. Innan þeirra marka skyldi lántaka heimilt að taka lán hjá bankanum í íslenskum krónum. Þó skyldi hámarksfjárhæð aldrei vera hærri en sem næmi 88% af heildarkostnaði vegna framkvæmda við fasteignina B Mýrargötu 26 í Reykjavík. Var gildistími samningsins til 1. maí 2007. Þann 29. desember 2006 var gerður viðauki við framangreindan viðskiptasamnings m.a. þess efnis að bætt var við samninginn grein þar sem kveðið var á um kjör á lántöku í erlendum gjaldmiðlum. Þá var gildistími samningsins framlengdur til 28. febrúar 2009.

Í lok júní 2008 stöðvaði gamli F fyrirgreiðslu til félagsins á grundvelli samningsins. Voru nokkur samskipti milli aðila eftir það og varð það niðurstaða

lánanefndar bankans þann 23. júlí 2008 að bankinn færi fram á að eigið fé félagsins þyrfti að auka um allt að 500.000.000 kr. Af fyrirliggjandi gögnum virðist mega ráða að ekki hafi náðst samkomulag milli aðila um málið. Fjallað var um málefni A á fundi lánanefndar þann 2. október 2008. Þar var fjallað um beiðni félagsins um breytingar á lánessamningi. Var það m.a. niðurstaða lánanefndar að „Málið verði stöðvað í 12 mánuði.“ og „Lánalína framlengist til 30.10.2009 og hækki í 1.500 m.kr. vegna gengisbreytinga.“ „Tryggingabréf að upphæð 1.594 á 1. vr. á B.“ Aftur var fjallað um málið á lánanefndarfundum þann 1. nóvember 2008. Þar var niðurstaða fundarins að ákveðið væri að stöðva framkvæmdir um sinn og frysta greiðslur í sex mánuði og að lán verði ekki gjaldfellt nú. Þá var talið að endurskoða þyrfti heildarfjármögnun verksins og athugað með nýja hluthafa og viðbótartryggingu. Þann 20. janúar 2009 sendi félagið varnaraðila bréf með nýjum hugmyndum, en engin afstaða var tekin til þeirra og engar viðræður áttu sér stað.

Þann 4. febrúar 2009 sendi A bréf til umboðsmanns viðskiptavina F þar sem farið var fram á rannsókn á afgreiðslu bankans á lánamálum A og að fyrirliggjandi lánessamningur yrði endurnýjaður í samræmi við fyrri ákvörðun bankans um fjármögnun heildarframkvæmda byggingar við B og stefnu bankans og ríkisstjórnarinnar. Þá var þess krafist að skipt yrði um fyrirtækjafulltrúa gagnvart fyrirtækinu. Einnig var þess krafist að F lánaði félaginu þegar í stað fjármuni til þess að gera upp skuld við verktaka og standi með félaginu til að koma verki af stað. Loks var þess krafist að bankinn viðhefði heiðarleg vinnubrögð gagnvart fyrirtækinu framvegis í samræmi við 19. gr. laga um fjármálafyrirtæki, nr. 161/2002.

Í bréfi umboðsmanns viðskiptavina frá 25. mars 2009 kemur fram að það sé réttmæt kvörtun félagsins að of langur tími hafi farið í viðræður aðila. Þá er fallist á það að strax hefði átt að verða við kröfu félagsins um að skipta um fyrirtækjatengil. Ekki er fallist á aðrar athugasemdir, en félaginu bent á að hafa samband við framkvæmdastjóra fyrirtækjasviðs bankans.

Þann 15. október 2010 sendu sóknaraðilar bréf til framkvæmdastjóra fyrirtækjasviðs varnaraðila. Þar kemur fram að þeir telji lán bankans til félagsins í erlendum myntum ólöglegt. Þá kemur fram að sóknaraðilar telji að stöðvun á fyrirgreiðslu hafi leitt til þess að félagið varð gjaldþrota og hafi hluthafa orðið fyrir tjóni sem þeir telja varnaraðila bera skaðabótaábyrgð á. Óskuðu sóknaraðilar eftir fundi með bankanum til að ræða hvernig bankinn geti bætt hluthöfum A það tjón sem þeir hafi orðið fyrir vegna vanefnda bankans.

Í svari varnaraðila, dags. 3. desember 2010 segir að bankinn hafi ekki vanefnt skyldur sínar samkvæmt lánessamningnum og að bankanum hafi ekki borið skylda til þess að beita viðbótarfjármögnun vegna verkefnisins. Varnaraðili beri því ekki að neinu leyti skaðabótaábyrgð á því tjóni sem þáverandi hluthafar A kunni að hafa orðið fyrir við gjaldþrot félagsins. Er öllum tilvísunum í hugsanlega skaðabótaábyrgð bankans vegna málsins alfarið hafnað.

Sóknaraðilar skutu málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 22. desember 2010.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðilar í málinu gera aðallega kröfu um greiðslu skaðabóta að fjárhæð 684.000.000 kr. og til vara um greiðslu skaðabóta að fjárhæð 616.600.000 kr.

Krafan er rökstudd með því að í lánasamningi A við gamla F frá 29. desember 2006 komi fram að bankinn geti einungis stöðvað útgreiðslur ef það er ekki eðlilegt samband milli útborgunar lánsins og verkframkvæmda. Áður en bankinn stöðvar

lánveitinguna skuli lántaka gefin kostur á að gera athugasemdir. Umrætt skilyrði fyrir stöðvun útgreiðslna hafi ekki verið fyrir hendi og hafi félaginu ekki verið gefinn kostur á að koma að athugasemdum.

Þá telja sóknaraðilar að í ljósi dóma Hæstaréttar frá 16. júní 2010 í málum nr. 92/2010 og 153/2010 hafi staða á lánum félagsins á umræddum tíma verið 867.000.000 kr. en trygging lánalínu verið 1.394.000.000 kr.

Telja sóknaraðilar að athafnir bankans hafi leitt til gjaldþrots félagsins og taps á fjárfestingu og verkefninu. Telja þeir að varnaraðili beri ábyrgð á tjóni fyrrum hluthafa í A.

Fjárhæð aðalkröfu sóknaraðila um skaðabætur er byggð á því að áætlað söluverðmæti eigna hafi þann 17. október 2007 verið 3.843.000.000 kr. að frádregnum áætluðum byggingarkostnaði með fjármagnskostnaði þann 29. júlí 2008 að fjárhæð 3.159.000.000 kr. og sé mismunurinn 684.000.000 kr. Varakrafan styðst við nafnverð hlutafjár félagsins, alls 123.300.000 kr. á síðasta skráða gengi með hluti í félaginu, sem var 5 þann 26. október 2007, alls 616.600.000 kr.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að aðallega að kröfum sóknaraðila verði vísað frá úrskurðarnefndinni en til vara að bæði aðal- og varakröfu sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili rökstyður aðalkröfu sína með því að samkvæmt 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki sé það skilyrði fyrir meðferð máls hjá nefndinni að fjármálafyrirtæki hafi áður hafnað kröfu viðskiptamanns eða að ekki hafi tekist að leysa mál með sátt innan fjögurra vikna frá því að viðskiptamaður lagði mál fyrir fjármálafyrirtæki. Telur varnaraðili að sóknaraðili hafi ekki beint kröfum um skaðabætur að bankanum.

Þá vísar varnaraðili til e-liðar 6. gr. samþykktanna, en þar segir að vísa skuli frá nefndinni málum sem eru það óljós, illa upplýst eða kröfur aðila svo óskýrar að þau séu ekki tæk til úrskurðar. Bendir varnaraðili á að krafa sóknaraðila sé byggð á áætluðu söluverðmæti eigna þann 17. október 2007 að frádregnum áætluðum byggingarkostnaði með fjármagnskostnaði þann 29. júlí 2008. Telur varnaraðili með öllu ótækt að leggja þessa útreikninga til grundvallar, enda hafi ekki verið sýnt fram á að áætlað söluverðmæti eignanna hafi ekki breyst á þeim rúmu níu mánuðum sem skilja að framangreindar viðmiðunardagsetningar. Að auki sé allsendis óvíst að kaupendur hefðu fengist að eignunum á tilgreindum tíma. Þá sé varakrafa sóknaraðila hvorki studd rökum né gögnum að því er varðar það að verðmæti hlutafjár í félaginu hafi haldist óbreytt eftir þann 26. október 2007. Því sé ekki hægt að leggja til grundvallar útreikninga sóknaraðila.

Varakröfu sína um höfnun á kröfum sóknaraðila þeim rökum að lánsheimild hafi verið fullnýtt þegar lánafyrirgreiðsla var stöðvuð og hafi bankanum á þeim tíma hvorki verið rétt né skylt að veita félaginu viðbótarfjármögnun án þess að um það tækjust sérstakir samningar. Því hafi bankinn uppfyllt allar skyldur sínar á grundvelli umrædds viðskiptasamnings.

Varnaraðili mótmælir þeim fullyrðingum sóknaraðila að dómur Hæstaréttar í málum nr. 92/2010 og 153/2010 hafi fordæmisgildi í málinu þar sem atvik séu ekki sambærileg. Því vísar varnaraðili fullyrðingum sóknaraðila um ólögsmæti lánsins alfarið á bug.

Loks bendir varnaraðili á að kröfur bankans um aukið eigið fé A hafi bæði verið sanngjarnar og eðlilegar og er fullyrðingum um að skilmálar hafi verið óbilgjarnir hafnað.

VI.

Niðurstaða.

Í 3. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki frá 8. júní 2000 er fjallað um starfssvið nefndarinnar. Samkvæmt greininni geta viðskiptamenn fjármálafyrirtækja sem eiga aðild að nefndinni snúið sér til nefndarinnar með kvartanir vegna viðskipta við þau. Samkvæmt a-lið greinarinnar tekur nefndin til meðferðar kvartanir sem varða réttarágreining á milli fjármálafyrirtækis eða dótturfyrirtækis slíks fyrirtækis annars vegar og viðskiptamanns hins vegar, enda sé samningssamband milli aðila.

Í máli þessu krefjast sóknaraðilar skaðabóta á grundvelli athafna gamla F og varnaraðila vegna viðskiptasamnings gamla F við A. Sóknaraðilar voru hluthafar í A, en félagið hefur nú verið tekið til gjaldþrotaskipta og eru kröfur þeirra fyrir nefndinni settar fram í nafni hvers og eins hluthafa. Þau félög og einstaklingar sem setja fram kröfuna voru ekki aðilar að umræddum samningi við bankann og því er ekki samningssamband á milli þeirra og varnaraðila.

Því fellur það utan starfssviðs nefndarinnar að fjalla um framangreint mál og er því óhjákvæmilegt þegar af þeirri ástæðu að vísa máli þessu frá úrskurðarnefndinni.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, M, N, O, P og Q, á hendur varnaraðila, F er vísað frá úrskurðarnefndinni.

Reykjavík, 11. mars 2011.

Áslaug Árnadóttir

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason